

## ***Mùa Thu Paris***

Phạm xuân Thái



Xin cảm ơn tất cả những văn sĩ, nhạc sĩ, thi sĩ, kể cả những “hứng sĩ” Việt Nam đã viết và để lại cho đời những áng văn, những câu thơ, những bài hát tuyệt vời về Paris, và mùa Thu Paris. Những sáng tác này bằng bạc ẩn hiện trong văn hoá Việt, ảnh hưởng tâm hồn người Việt, và là động lực để chúng tôi đến với Paris.

Trời Paris đã vào Thu, sương mù nhẹ nhẹ bay, lá đã bắt đầu đổi màu, và trời hơi hơi lạnh. Khung cảnh thơ mộng của mùa Thu Paris, khiến tôi cũng muốn trở thành thi sĩ, tức cảnh sinh tình tôi làm thơ:

Em đến Paris trong mùa Thu nhẹ nắng  
Lá muôn màu quý đón gót chân em  
Chiều đã đến, sao ta còn vương mộng?  
Nắng chiều về, vẫn sáng rục giòng sông!

Sau khi về nhà hai người bạn nghỉ ngơi, chúng tôi đã đi vòng vòng Paris cho có thêm khái niệm về Paris. Mặc dầu chúng tôi đã tới Paris trong chuyến du lịch “A Taste of Europe” năm 2001, do hãng Trafalga tổ chức, nhưng chuyến đi kỳ này vui hơn vì chúng tôi gặp lại được những người bạn mà đã 30 năm nay chúng tôi mới có dịp gặp lại. Anh Dũng (lớn), một người bạn của bà chị ở Paris hơn 40 năm, phát biểu: “Chúng ta sẽ chẳng biết gì nhiều về Paris nếu chúng ta chỉ là khách du lịch thăm viếng những kiến trúc, di tích lịch sử của Paris. Chúng ta phải sống, và hoà nhập với Paris, chúng ta mới cảm nhận được cái hay, cái đẹp, và cái nghệ sĩ tính của Paris.”

Kỳ này chúng tôi đã “sống” và “hưởng” những giây phút thoải mái tại Paris. Chúng tôi ngủ thỏa thích, bao giờ hứng thì đi chơi, mệt thì lại ngồi lê tại những quán cafe, đói thì đi ăn rả rích ở các quán ăn Việt Nam và Tàu tại quận 13, khu Latin, hoặc tại các tiệm ăn Tây dọc bờ sông Seine. Com Tây thú thiệt, nên ăn rất ngon. Riêng com Việt và Tàu thua xa bên Mỹ.

Ban ngày, chúng tôi đi thăm hầu hết những di tích nổi tiếng ở Paris: từ Palais Royal, Tour Eiffel, nhà thờ Notre Dame de Paris, nhà thờ Sacré Coeur, khu Monmartre – nơi văn nghệ sĩ thường tụ họp, viện bảo tàng Louvre, Khải Hoàn Môn - Arc de Triomphe, điện Versailles, Gare de Lyon, đi thuyền ngắm cảnh trên sông Seine, bát phố và window

shoppings tại đại lộ Champs-Elysees... Nhìn nước Pháp với những di sản văn hoá đồ sộ, tôi chợt nghĩ tới những lăng tẩm, đền đài ở Huế và Hà Nội mà thấy buồn!

Ban tối, đôi khi, chúng tôi ngồi hàng giờ ở những quán cafe đầu hót đủ mọi chuyện: chuyện hồi còn trẻ, chuyện tị nạn, chuyện bên Tây, bên Mỹ, chuyện đời sống, chuyện văn nghệ. Chúng tôi đi nghe nhạc jazz, nhạc thính phòng ở các quán văn nghệ tại khu Chatelet; và đi xem biểu diễn vòng số 1, số 2, và số 3 tại Moulin Rouge. Sau khi “ngắm” hơi kỹ tại Moulin Rouge, mắt tôi có vẻ bị lên độ quý vị ạ! May mà nhà tôi không cho nổ thêm vài ... đom đóm mắt!

Bên cạnh tình yêu, tình gia đình, chúng ta còn có thêm tình bạn. Chúng tôi may mắn có được những người bạn quý ở vùng Hoa Thịnh Đốn; chúng tôi cũng may mắn có Dũng và Thi bên kia bờ đại dương. Dũng và Thi đã đưa chúng tôi đi mọi hang cùng ngõ hẻm ở Paris; hai bạn cũng đã lo lắng phác họa cho chúng tôi chương trình đi chơi, lo cho chúng tôi từng miếng ăn, giấc ngủ.

Mùa Thu Paris thêm đẹp và ấm áp nhờ có tình bạn của Dũng và Thi.

\*  
\* \*

Bây giờ chúng ta sẽ bắt đầu nhìn Paris qua lăng kính thực tế. Paris đường phố chật chội, xe cộ đông đúc, người ... và chó lội bộ nườm nượp. Các ông Tây bà Đàm có cái thú ... “tay xách ví cầm, tay dắt chó béc dê” đi chơi, và đi ... ị! Đi đường phải luôn luôn đề cao cảnh giác, mắt phải luôn “đắm đuối” nhìn đất để tránh ... “mìn” của chó. Muốn khỏi bị đập “mìn” của chó, cách tốt nhất là nhào lên xe điện ngầm hoặc xe hỏa. Hệ thống xe điện ngầm và xe hỏa của Pháp rất tiện lợi, quý vị có thể ở Paris không cần mua xe ô tô, mà vẫn có thể di chuyển từ nơi này đến nơi khác một cách dễ dàng.

Đời sống bên Pháp nói chung, và ở Paris nói riêng rất đắt đỏ: xăng khoảng 6 Dollars một gallon; một tô phở khoảng 11 Dollars; một apartment xa thành phố, hai phòng ngủ, 1,500 Dollars một tháng. Lợi tức thấp: lương của một Systems Programmer với 10 năm kinh nghiệm, khoảng 30 – 40,000 Dollars một năm. Riêng phần ngày nghỉ hàng năm, Pháp chắc chiếm kỷ lục trên thế giới: bạn chúng tôi làm cho chính phủ có tới 55 ngày nghỉ (11 tuần) hàng năm, chưa kể ngày nghỉ đau ốm. Nền kinh tế Pháp càng ngày càng đi xuống, đời sống khó khăn, tỉ lệ thất nghiệp là 9.7%<sup>1</sup>. Nhân tài Pháp đang có chiều hướng di chuyển sang làm việc tại United Kingdom, Mỹ, Canada, hoặc các nước khác.

Dân Pháp rất hãnh diện về những di sản văn hóa của họ; họ cũng rất hãnh diện về sự sành sỏi về cách ăn mặc, nền văn minh, chiều dài lịch sử, và hệ thống làm ít nghỉ nhiều của họ. Đối với dân Pháp, Mỹ chỉ là một anh nhà giàu “mới”, hơi quê quê, và thuộc loại “cao bồi” ... vườn. Dân Mỹ cũng thuộc loại biết người biết ta, nên khi nghe tới ông Tây, bà Đàm là mắt trắng dã, môi thâm xì, đầu gật gù thán phục. Được thế, ông Tây càng ngày

---

<sup>1</sup> Source: Eurostat News Release March 2005.

càng đẩy ông Mỹ vào chân tường, và mối tình Mỹ Pháp càng ngày ... môi càng hở, răng càng lạnh<sup>2</sup> ...cóng.

Thấm thoát đã qua bảy ngày thăm viếng Paris. Ngày vui qua mau, chúng tôi xiết chặt vòng tay hai bạn Dũng Thi trong ân tình, ra phi trường Charles de Gaulle trở về thôn cũ.

Anh ra đi mùa Thu  
Mùa Thu không trở lại  
Lá úa khóc người đi  
Sương mờ giăng lên mi.<sup>3</sup>

\*  
\* \*

Tại phi trường Charles de Gaulle, tôi ngồi cạnh ông Tây đang trên đường tới Mỹ công tác. Chúng tôi bắt đầu câu chuyện về chuyến thăm Paris của tôi, về rượu vang, rượu cognac, sự sành sỏi về cách ăn mặc, cách sống của người Pháp, nền văn minh và lịch sử Pháp, đời sống Hoa Kỳ... Paul, ông Tây, thao thao bất tuyệt về nước Pháp, và sau đó hỏi tôi về hậu quả của cơn bão Katrina và Rita. Tôi cho ông ta biết số nạn nhân của bão Katrina và Rita đã lên đến 850,000 người. Số người này đang được cả nước Mỹ quan tâm, giúp đỡ, và cần nhiều ngày tháng để họ có thể làm lại cuộc đời. Sau khi nghe tôi “kể khổ” dùm những nạn nhân bão lụt này, ông Paul có vẻ không quan tâm lắm, ông ngắt lời:

“Thế người Mỹ và Bush đã trắng mắt và thức tỉnh chưa?”

Tôi ngạc nhiên hỏi:

“Ý ông muốn nói gì?”

Paul nhìn tôi như dò xét tư thế và trả lời:

“Những tai ương bão tố, lụt lội, thời tiết thay đổi bất thường, trái đất nóng hơn là do ảnh hưởng bầu khí quyển bị che phủ bởi các chất khí độc (greenhouse gases: carbon dioxide, methane, nitrous oxide, sulfur hexafluoride, HFCs, và PFCs). Cộng đồng thế giới đã đồng thuận tại Kyoto từ năm 1997 để tìm cách giảm thiểu ảnh hưởng của những khí độc này (*greenhouse effect*), nhưng Bush không chấp thuận bản nghị quyết Kyoto.”

Tôi nhìn Paul, và chợt hiểu lý do hấn hỏi về hậu quả bão Katrina và Rita không phải vì quan tâm đến những nạn nhân của hai trận bão này, mà chỉ để đưa đến vấn đề chính là vấn đề *greenhouse effect*, và đổ tội cho Mỹ đã gây ra bão tố, lụt lội. Đất Mỹ tuy không phải nơi chôn nhau cắt rốn của tôi, nhưng tôi và 1,200,000 người Mỹ gốc Việt khác đã sinh sống, và thăng trầm với vận mạng nước Mỹ trong hơn 30 năm qua. Một cách chính

---

<sup>2</sup> Ví von của một lãnh tụ Vietnam về mối tương quan giữa Bắc Việt Nam và Trung Quốc: “Môi mà hở, Răng sẽ bị lạnh.”

<sup>3</sup> Mùa Thu Không Trở Lại – Phạm Trọng Cầu

thức, tôi là một người Mỹ gốc Việt. Thái độ của Paul làm tôi cảm thấy bị khiêu khích, tấn công, nhưng tôi vẫn ôn tồn đáp:

“Well, vấn đề nếu tôi nhớ không lầm, nước Mỹ không chống bản nghị quyết Kyoto, và cũng đã đồng ý là thế giới phải làm một cái gì đó để giảm thiểu *the greenhouse effect*, nhưng phương cách mà Hội Nghị Kyoto đưa ra để giảm thiểu *the greenhouse effect* không công bằng, tạo khủng hoảng kinh tế trầm trọng cho nước Mỹ, và cả thế giới sẽ bị ảnh hưởng giây chuyền. Do đó, nước Mỹ chưa chính thức chấp nhận bản nghị quyết Kyoto. Nhưng nếu thế giới thấy rằng giảm thiểu *the greenhouse effect* quan trọng, tại sao quý vị không làm gì kể từ năm 1997 tới nay? Tại sao quý vị phải bắt Mỹ lặn vào cuộc, chi tiền, rồi quý vị mới làm?”

“Nước Mỹ đã phải chi rất nhiều tiền để hỗ trợ cho Ngân Hàng Thế Giới giúp những nước nghèo mở mang, nhưng sau đó chính những nước này lại tìm cách để quịt nợ. Nước Mỹ cũng đã phải chi rất nhiều tiền để hỗ trợ cho Liên Hiệp Quốc, nhưng sau đó chính Liên Hiệp Quốc lại là diễn đàn để các nước tấn công Mỹ.”

“Nhân dịp này tôi cũng xin thưa với anh Paul rằng dân Mỹ rất khâm phục nước Pháp về chiều dài lịch sử, nền văn minh, và những di sản văn hóa. Nhưng người Mỹ không hoàn toàn như những gì dân Pháp nghĩ, xin anh Paul nhớ rằng nước Mỹ hiện đang có một nền kinh tế và quốc phòng lớn mạnh nhất thế giới. Nước Mỹ đã có công giải phóng Âu Châu, phá vỡ bức màn sắt, giải tỏa cuộc chiến tranh lạnh. Nước Mỹ cũng có những nhà bác học sáng chế ra máy bay, xe hơi, điện toán, phi thuyền, và những hệ thống làm việc hữu hiệu. Người Mỹ, đôi khi hơi “cao bồi” và cứng cổ, nhưng họ luôn luôn làm việc cật lực để làm cho đất nước họ thăng tiến. Quan trọng hơn hết, nước Mỹ biết chiêu dụng nhân tài, và chúng tôi, 1,200,000 người Mỹ gốc Việt, đang đóng góp cho sự thăng tiến đó.”

Phạm xuân Thái